

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

09.12.2019

Atzinums Nr. 4-03/22

Par Smiltenes novada teritorijas plānojuma Vides pārskatu

SIA “*Reģionālie projekti*” 2019. gada 7. novembrī Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi Smiltenes novada teritorijas plānojuma (turpmāk – Teritorijas plānojums) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) vides pārskatu (turpmāk – Vides pārskats). SIVN veica un Vides pārskata projektu sagatavoja SIA “*Reģionālie projekti*” (turpmāk – Izstrādātāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Likums) 23. pieci prim panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par Vides pārskatu, ņemot vērā Vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī Vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Likuma 23. pieci prim panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Teritorijas plānojuma Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Teritorijas plānojuma galvenie mērķi un risinājumi

- 1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Teritorijas plānojuma un tā ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar Teritorijas plānojuma īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti.
- 1.2. Novērtējis iesniegto Vides pārskatu, Birojs konstatē, ka Teritorijas plānojuma mērķis ir veidot vienotu pamatu efektīvai un racionālai novada teritorijas un tās resursu izmantošanai, izvērtēt novada teritorijas attīstības potenciālu un noteikt nepieciešamās prasības un ierobežojumus, kā arī radīt priekšnoteikumus vides kvalitātes nodrošināšanai, rūpniecisko un vides risku novēršanai, veicināt pakalpojumu pieejamību un optimālu transporta sistēmas funkcionēšanu,

saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību un paaugstināt apdzīvoto vietu un iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti.

1.3. Teritorijas plānojumā iekļautie risinājumi ir balstīti uz Smiltenes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2013. – 2037. gadam, veicot spēkā esošo teritorijas plānojuma (Smiltenes pilsētas teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam, Bilskas pagasta teritorijas plānojuma 2004. – 2016. gadam, Blomes pagasta teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam, Brantu pagasta teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam ar 2009. gada grozījumiem, Launkalnes pagasta teritorijas plānojuma 2006. – 2018. gadam ar 2012. gada un 2014. gada grozījumiem, Smiltenes pagasta teritorijas plānojuma 2007. – 2019. gadam, Grundzāles pagasta teritorijas plānojuma 2008. – 2020. gadam ar 2014. gada grozījumiem, Palsmanes pagasta teritorijas plānojuma 2006. – 2020. gadam ar 2009. gada grozījumiem un Variņu pagasta teritorijas plānojuma 2008. – 2020. gadam) izvērtējumu. Ar Teritorijas plānojuma īstenošanu būtiskākās paredzētās izmaiņas teritoriju izmantošanai un attīstībai ir konstatējamas šādas:

1.3.1. Ar Teritorijas plānojumu paredzēts nodrošināt vienotus zonējuma principus un zonējuma apzīmējumus, kā arī vienotus Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus (turpmāk – TIAN) visai novada teritorijai, kas atbilstu spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem teritorijas attīstības plānošanā, t.sk. Ministru kabineta 2013. gada 30. maija noteikumu Nr. 240 "*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*" (turpmāk – Noteikumi Nr. 240) prasībām;

1.3.2. Ar plānošanas dokumentu ir aktualizēta novadam nozīmīgu nozaru un jomu attīstība, tostarp uzņēmējdarbības un ražošanas teritorijas, pakalpojumu, publiskās un zaļās teritorijas, vides ilgtspēja, inženierkomunikāciju infrastruktūras nodrošinājums u.tml.;

1.3.3. Salīdzinājumā ar iepriekšējo plānošanas periodu būtiskākās izmaiņas ir saistītas ar novada ciemu robežu maiņu un funkcionālā zonējuma izmaiņām. Teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika pārskatītas ciemu robežas, kā rezultātā ciemiem ir grozītas to robežas, ņemot vērā esošo apdzīvotuma līmeni un tā attīstības tendences, mainīti nosacījumi dzīvojamās, publiskās un ražošanas apbūves veidošanai atbilstoši esošajiem pētījumiem, kompetento institūciju nosacījumiem un citiem izstrādes uzdevumiem:

1.3.3.1. Teritorijas plānojumā blīvu apdzīvoto vietu pilsētas un ciemu statuss ir saglabāts esošajām blīvi apdzīvotajām vietām: Smiltenes pilsētai un ciemiem – Aumeisteri, Bilška, Blome, Brutuļi, Grundzāle, Ilgas, Kalnamuiža, Kamaldiņa, Launkalne, Mēri, Palsmane, Rauza, Silva, Saltupi, Variņi, Vidzeme un Vizla;

1.3.3.2. Būtiski ir samazinātas esošo ciemu teritoriju robežas, izslēdzot no tām ar teritoriju funkcionāli nesaistītās teritorijas, perifērijā esošās lauksaimniecības zemes un mežu teritorijas, samazinot bez pamatojuma plānotās blīvas dzīvojamās apbūves teritorijas. Nosakot ciemu teritoriju robežas ņemtas vērā gan dabiskās robežas (upes, ezeri, ceļi u.c.), gan zemes vienību kadastra robežas;

1.3.3.3. Visbūtiskāk blīvi apdzīvotās vietas robežas grozītas (samazinātas) ciemiem Kalnamuiža, Palsmane, Vidzeme un Rauza, izslēdzot lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas ar atsevišķām viensētās, lauksaimnieciskās ražošanas objektiem (kaltes, fermas, mehāniskās darbnīcas u.tml.), mežu un krūmāju teritorijas, bez esošas un plānotas blīvas dzīvojamās apbūves;

1.3.3.4. Launkalnes ciema teritorijas robeža paplašināta, ņemot vērā jau izveidojušos zemes vienību struktūru un dzīvojamo apbūvi pie pašvaldības autoceļa, bet izslēdzot no ciema teritorijas neapbūvētās lauksaimniecības zemes;

1.3.3.5. Jaunas blīvi apdzīvotas vietas – ciema statuss un robežas ir noteiktas Grotūzim (ciema teritorijas platība – 38,81 ha), pamatojot ciema izveides nepieciešamību;

- 1.3.4. Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā ir noteikts funkcionālais zonējums/apakšzonējums, teritorijas ar īpašiem noteikumiem, apgrūtinātās teritorijas un objekti, sarkanās līnijas un TIAN, kuros noteiktas gan vispārīgās prasības teritorijas izmantošanai visā Smiltenes novada teritorijā, nosakot saistošās prasības gan novada blīvas apbūves teritorijām, gan pašvaldības lauku teritorijām atļauto izmantošanu, t.sk. nosacījumus lauksaimniecības zemju apmežošanai, derīgo izrakteņu ieguvei, dīķu ierīkošanai, labiekārtojumam, turpmākajai satiksmes un inženiertehniskās infrastruktūras plānošanai.
- 1.3.5. Teritorijas plānojuma TIAN noteiktas 12 funkcionālās zonas, atsevišķos gadījumos tās indeksējot, kā arī noteiktas 6 teritorijas ar īpašiem noteikumiem:
- 1.3.5.1. *Savrupmāju apbūves teritoriju (DzS)* funkcionālā zona ir noteikta Smiltenes pilsētā un ciemos Blome, Bilska, Mēri, Vidzeme, Launkalne, Silva, Saltupi, Kalnamuiža, Kamaldiņa, Brutuļi, Grundzāle, Aumeisteri, Vizla, Palsmane, Variņi un Grotūzī, lai nodrošinātu mājokļa funkciju savrupam dzīvesveidam pilsētas un ciemu teritorijās, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Jaunas (*DzS*) teritorijas plānotas Smiltenes pilsētā pie jau esošo savrupmāju kvartāliem (plašākās – Cērtenes daļā), jaunajā ciemā – Grotūzis, Kalnamuižā, Vidzemē, Silvā, Kamaldiņā un citos ciemos kā paplašinājums jau esošajai savrupmāju dzīvojamajai apbūvei. *Savrupmāju apbūves teritorijas (DzS1)* noteiktas esošajos vēsturiskajos vasarnīcu un dārza māju apbūves ciemos Saltupi, Ilgas un Kamaldiņa;
- 1.3.5.2. *Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzM)* funkcionālā zona noteikta Smiltenes pilsētā un ciemos Blome, Vidzeme, Launkalne, Silva, Grundzāle, Palsmane un Variņi ar esošu un plānotu daudzdzīvokļu namu apbūvi līdz trijiem stāviem, rindu māju un savrupmāju apbūvi, lai iedzīvotājiem nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Jaunas (*DzM*) teritorijas plānotas Smiltenes pilsētā pie Tiltejas Dzirnava ezera un Ezera ielas, kvartālā starp Limbažu, Valmieras un Vidzemes ielu, pie Raiņa ielas un Līvu ielas, Vidzemes ciemā pie Rīgas ielas un Variņos pie Oktobra ielas;
- 1.3.5.3. *Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzD)* funkcionālā zona ar esošu un plānotu daudzdzīvokļu namu apbūvi līdz pieciem stāviem plānota tikai Smiltenes pilsētā, lai nodrošinātu iedzīvotājiem mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Jaunas (*DzD*) teritorijas plānotas pie Rīgas ielas un Limbažu ielas, paplašinot jau esošo piecstāvu daudzdzīvokļu namu apbūvi;
- 1.3.5.4. *Publiskās apbūves teritoriju (P)* galvenie izmantošanas veidi ir publiskā apbūve un teritorijas izmantošana un labiekārtota publiskā ārtelpa, kā papildizmantošanas veidu var noteikt rindu māju apbūvi un daudzdzīvokļu māju apbūvi. Teritorijas plānojumā ir izdalīti arī indeksēti funkcionālie zonējumi kultūrvēsturiskām novada teritorijām: *Publiskās apbūves teritorija (P1)* – Brantu muižas kungu mājas teritorijai, *Publiskās apbūves teritorija (P2)* – Vācu ordeņa pilsdrupu un Smiltenes viduslaiku pils teritorijai Kalnamuižā, *Publiskās apbūves teritorija (P3)* – Palsmanes luterāņu baznīcas un Smiltenes luterāņu baznīcas teritorijai, *Publiskās apbūves teritorija (P4)* – “Riņģu” saiešanas nama teritorijai, *Publiskās apbūves teritorija (P5)* – Aumeisteru muižas apbūves kompleksa teritorijai;
- 1.3.5.5. *Jauktas centra apbūves teritorijas (JC)* tiek veidotas galvenokārt esošo ciemu centros, kuros koncentrēta publiskā apbūve (tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve, veselības aizsardzības un sociālās aprūpes iestāžu apbūve, kultūras iestāžu apbūve, izglītības iestāžu apbūve, sporta būvju apbūve u.c.) un dzīvojamā apbūve, kā tās papildizmantošanas veidus atļauts noteikt arī ar vieglās rūpniecības uzņēmumiem saistītu apbūvi. Teritorijas plānojumā ir izdalīti arī indeksēti funkcionālie zonējumi kultūrvēsturiskām novada teritorijām: *Jauktas centra*

apbūves teritorija (JC1) – Smiltenes muižas apbūves kompleksa teritorijai Kalnamuižā un *Jauktas centra apbūves teritorijā (JC2)* – Aumeisteru muižas apbūves kompleksa teritorijai. Teritorijas plānojumā *Jauktās centra apbūves teritorijās (JC, JC1)* atļauta jaunas dzīvojamās apbūves veidošana Smiltenes pilsētas un ciemu Kalnamuiža, Palsmane, Grundzāle, Mēri, Rauza, Variņi un Blome centra teritorijās ar vēsturiski izveidojušos vai plānotu jauktu izmantošanas spektru. Viegļās rūpniecības uzņēmumu, kas nerada piesārņojumu, būvniecība atļauta *Jauktās centra apbūves teritorijās (JC, JC1)* Smiltenes pilsētas un ciemu Kalnamuiža, Palsmane, Grundzāle, Mēri, Rauza, Variņi un Blome centru teritorijās;

- 1.3.5.6. *Rūpnieciskās apbūves teritorija (R)* ir noteikta teritorijām, lai nodrošinātu rūpniecības uzņēmumu (vieglās rūpniecības, lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumi) darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru. Ar plānošanas dokumentu *Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R)* tiek noteiktas Smiltenes pilsētā dienvidaustrumu daļā, jau vēsturiskajās industriālajās zonās pie Dzirnau ielas, teritorijā starp Rīgas ielu, Limbažu ielu un pilsētas robežu, Atmosdas un Dārza ielas krustojumā, teritorijā Valkas ielu, Rūpniecības ielu un pilsētas robežu, Grotūzī pretī Smiltenes pilsētas ražošanas zonas Dzirnau ielā, ciemos – Vidzeme, Launkalne, Blome, Brutuļi, Bilkska un Grundzāle, kā arī lauku teritorijā. *Rūpnieciskās apbūves teritorijās (R)* esošo un plānoto ražošanas uzņēmumu radītās emisijas var būt tikai tik nenozīmīgas, ka normatīvajos aktos izvirzītās prasības uz gaisa kvalitāti, virszemes un pazemes ūdeņiem, smakām, trokšņiem u.c. tiek ievērotas;
- 1.3.5.7. *Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R1)* ir noteiktas Smiltenes pilsētas ražošanas zonā pie Kaikas ielas (starp Kaikas ielu, pilsētas robežu un Cērtenes meža masīvu), Launkalnes pagastā (SIA “*Graanul Invest*” un SIA “*Graanul Invest Energy*” kokskaidu granulu ražotne un koģenerācijas stacija) un Variņu pagasta lauku teritorijā (bijušās putnu fermas teritorijā) starp autoceļiem V248 un V268 u.c., tajā skaitā kokapstrādes uzņēmumu teritorijās SIA “*Eirotilts*” Bilskas pagastā, SIA “*Smiltene Impex*” Silvas kokzāģētava Launkalnes pagastā u.c., kur ir atļauta smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu darbība un attīstība;
- 1.3.5.8. *Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2)* ir noteikta kā funkcionālā zona derīgo izrakteņu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritoriju organizācijai. Derīgo izrakteņu ieguve nav atļauta Smiltenes pilsētas un ciemu teritorijās;
- 1.3.5.9. *Transporta infrastruktūras teritorijas (TR)* tiek noteiktas inženiertehniskai infrastruktūrai, transporta lineārai un apkalpojošai infrastruktūrai, kā arī lidostu un ostu apbūvei. TIAN ir noteiktas un Grafiskās daļas kartēs attēlotas ekspluatācijas, sanitārās un drošības aizsargjoslas, kā arī norādītas vietas, kur plānota ielu krustojumu satiksmes reorganizācija;
- 1.3.5.10. *Tehniskās apbūves teritorijas (TA)* tiek noteiktas centralizētajām inženierkomunikācijām (ūdensapgāde, kanalizācijas tīkli, atkritumu apsaimniekošanas objekti, gāzes apgādes tīkli u.c.) un maģistrālajām inženierkomunikācijām. Teritorijas plānojuma TIAN *Tehniskās apbūves teritorijām (TA)* noteiktas un grafiski attēlotas ekspluatācijas, sanitārās un drošības aizsargjoslas;
- 1.3.5.11. *Lauksaimniecības teritoriju (L)* galvenie izmantošanas veidi ir lauksaimnieciska izmantošana, viensētu apbūve, lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve un publiskā ārtelpa. *Lauksaimniecības teritorijas (L)* minimālā jaunveidojamā platība zemes vienībai ir 2 ha. *Lauksaimniecības teritorija (L1)* ir noteikta ciemu teritorijās, minimālā jaunveidojamā platība zemes vienībai ir 2500 m²;

- 1.3.5.12. *Mežu teritoriju (M)* galvenie izmantošanas veidi ir mežsaimnieciska izmantošana, mežs īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un publiskā ārtelpa (ar vai bez labiekārtojuma). Mežu zemēs kā papildizmantošana ir iespējama arī viensētu apbūve ar nosacījumu, ja zemes vienības platība nav mazāka par 2 ha un aizsargjoslas vai meža nozari regulējošajos normatīvajos aktos nav noteikta lielāka platība. Kā papildizmantošana ir iespējama arī publiskā apbūve un teritorijas izmantošana (tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve, tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve, sporta būvju apbūve) un derīgo izrakteņu ieguve;
- 1.3.5.13. *Dabas un apstādījumu teritoriju (DA)* galvenie izmantošanas veidi ir publiskā ārtelpa ar vai bez labiekārtojuma. *Dabas un apstādījumu teritorija (DA1)* ir noteikta Palsmanes parka un Aumeisteru muižas parka teritorijai. *Dabas un apstādījumu teritorija (DA2)* ir saistīta ar apbedījuma veikšanu un ar to saistītu būvju izvietojumu;
- 1.3.5.14. *Ūdeņu teritoriju (Ū)* galvenie izmantošanas veidi ir inženiertehniskā infrastruktūra, transporta lineārā un apkalpojošā infrastruktūra, ūdenssaimnieciska izmantošana un ūdens telpas publiskā izmantošana, kā papildizmantošana šajā funkcionālā zonā noteikta derīgo izrakteņu ieguve;
- 1.3.5.15. Teritorijas plānojumā noteiktas teritorijas ar īpašiem noteikumiem: 1) *Cita teritorija ar īpašiem noteikumiem (TIN1)* (šautuves teritorijas Brantu un Blomes pagastos), 2) *Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas apstādījumu teritorija (TIN4)*, 3) *Ainaviski vērtīga teritorija (TIN5)*, 4) *Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorija (TIAN6)*, 5) *Nacionālas un vietējas nozīmes infrastruktūras attīstības teritorija (TIN7)* un 6) *Nacionālas un vietējas nozīmes infrastruktūras attīstības teritorija (TIN71)*. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem attēlotas Grafiskās daļas kartēs;
- 1.3.6. TIAN noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, transporta infrastruktūrai, inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem, kā arī vides risku samazināšanai, jaunu zemes vienību veidošanai, mazizmēra kuģošanas līdzekļu piestātnes izbūvei un laipas uzstādīšanai un ar tām saistītā ūdensobjekta krasta stiprināšanai u.c..
- 1.4. Saistībā ar plānotajiem attīstības virzieniem un mērķiem Birojs konstatē:
- 1.4.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7) punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumentu un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumentu izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.
- 1.4.2. Birojs secina, ka Teritorijas plānojuma izstrādes laikā ir apspriesti un analizēti dažādi risinājumi – attīstības scenāriji jeb alternatīvas, no tām nozīmīgākās attīstības alternatīvas tika apskatītas saistībā ar Smiltenes pilsētas un ciemu teritoriju robežu iespējamām izmaiņām:
- 1.4.2.1. *Pirmā alternatīva* – saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās Smiltenes pilsētas un ciemu teritoriju robežas;
- 1.4.2.2. *Otrā alternatīva* – saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās Smiltenes pilsētas robežas, precizēt atbilstoši aktuālajai situācijai spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās ciemu teritoriju robežas un noteikt ciema statusu un ciema teritorijas robežas apdzīvotajai vietai Grotūzis;
- 1.4.2.3. *Trešā alternatīva* – saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās Smiltenes pilsētas robežas un precizēt atbilstoši aktuālajai situācijai spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās ciemu teritoriju robežas;

1.4.2.4. *Ceturtnā alternatīva* – paplašināt Smiltenes pilsētas teritoriju robežas, iekļaujot pilsētas teritorijā apdzīvotās vietas Vidzeme, Kalnamuiža, Saltupi, Silva (noteikts ciema statuss) un Grotūzis (Smiltenes pagasta lauku teritorijā), kas jau telpiski ir saplūdušas ar pilsētas teritoriju, tām ir izveidojusies vai veidojas vienota tehniskā infrastruktūra (ielu un ceļu tīkls, inžiertehniskā apgāde – pieslēgumi pie pilsētas centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, u.c.).

1.4.3. Teritorijas plānojuma izstrādes procesā, izvērtējot spēkā esošo normatīvo aktu prasības, aktuālo esošo zemes vienību struktūru, esošo un plānoto apbūvi, apdzīvojuma un uzņēmējdarbības prognozes, transporta un inžiertehniskās infrastruktūras nodrošinājumu u.c. kritērijus, plānošanas dokumenta risinājumos tika izvēlēta ***otrnā alternatīva***, t.i., saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās Smiltenes pilsētas robežas, precizēt atbilstoši aktuālajai situācijai spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās ciemu teritoriju robežas un noteikt ciema statusu un ciema teritorijas robežas apdzīvotajai vietai Grotūzis, pamatojot to ar faktiem, ka Grotūzī jau pašlaik ir praktiski visas ciema teritorijas pazīmes – koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki, ir izveidota transporta infrastruktūra un tiek plānota inženierapgādes infrastruktūra (pieslēgumi pie centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām) atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā Izstrādātājai pieejamo un papildus noskaidroto informāciju par novada dabas apstākļiem un vides kvalitāti. Secināms, ka izmantota publiski pieejamā pašvaldības, reģiona un valsts līmeņa informācija: statistikas dati, vides stāvokļa pārskati, citu politikas plānošanas dokumentu informācija u.c. avoti, tostarp VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC), Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes (turpmāk – VVD Valmieras RVP), Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) u.c. institūciju rīcībā esošā informācija.

2.2. Vides pārskatā ietverts plānošanas dokumenta teritorijas raksturojums, iekļauta informācija par vides aspektiem, kas saistīti ar gaisa kvalitāti, virszemes un pazemes ūdens kvalitāti, riska teritorijām, derīgo izrakteņu ieguves teritorijām, kā arī sniegts apkopojums par apdzīvojuma struktūru, teritorijas dabas vērtībām, nozīmīgām teritorijām un objektiem teritorijas kultūrvēsturiskā kontekstā.

2.3. Rezumējoši, – galvenajos ietekmes aspektos – secināms, ka:

2.3.1. Smiltenes novads ietilpst Vidzemes plānošanas reģionā un robežojas ar Priekuļu, Beverīnas, Raunas, Strenču, Valkas, Apes, Gulbenes, Raunas un Vecpiebalgas novadiem. Smiltenes novada teritorija sastāv no Smiltenes pilsētas un Bilskas, Blomes, Brantu, Grundzāles, Launkalnes, Palsmanes, Smiltenes un Variņu pagastiem.

2.3.2. Smiltenes novadā netiek veikts nepārtraukts gaisa kvalitātes monitorings un nav izvietota atmosfēras gaisa kvalitātes monitoringa stacija. Potenciāli piesārņotākais gaiss veidojas Smiltenes pilsētā, kā arī pārējā novada teritorijā pie intensīvākās satiksmes ielām un ceļiem, kā arī ražošanas zonām. Visvairāk piesārņojošo vielu apjoms vidē pēc Valsts statistikas pārskatā “*2– Gais*” datiem 2017. gadā tika novadīts vidē Smiltenes pilsētā un Launkalnes pagastā, kur darbojas vairāki lieli uzņēmumi: SIA “*TROLL Smiltene*”, SIA “*SM Energo*”, AS “*Smiltenes piens*”, AS “*STORA ENSO LATVIJA*”, SIA “*EAST– WEST TRANSIT*”, SIA “*GRAANUL INVEST*”, SIA “*SMILTENE IMPEX*” u.c.. Laika posmā no 2013. gada līdz 2015. gadam tika novērota piesārņojošo vielu emisiju pieaugšana, bet 2016. gadā un 2017. gadā piesārņojošo vielu emisiju apjoms ir samazinājies. Emisiju limiti 2017. gadā pārsniegti trīs uzņēmumiem ar cieto daļiņu (PM₁₀ un PM_{2,5}), benzīna, petrolejas, oglekļa oksīda

un slāpekļa dioksīda piesārņojošām vielām, visvairāk piesārņojošo vielu emisijas tika novadītas no dažāda veida sadedzināšanas iekārtām. Smiltenes novadā darbojas 6 centralizētās siltumapgādes sistēmas: Smiltenes pilsētā, Kalnamuižā, Palsmanē, Birzuļu tautas namā, Palsmanes internātskolā un Variņos.

- 2.3.3. Smiltenes novadā potenciāli piesārņotākais gaiss un būtiskākā trokšņa ietekme veidojas pie intensīvākās satiksmes ceļiem, ielām un Smiltenes pilsētas centrā. Smiltenes novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (A2) un Valsts reģionālās nozīmes autoceļi: Smiltene – Valka (P24), Valmiera – Smiltene (P18), Smiltene – Velēna – Gulbene (P27) un Smiltene – Strenči (P25). Lai arī pēdējos gados nedaudz pieaudzis pašvaldības autoceļu garums ar melno segumu, tomēr lielākā daļa autoceļu novadā ir ar šķembu vai grants segumu, kas rada gaisa piesārņojumu ar putekļiem. Vides pārskatā ir ieteikts – sekmēt videi draudzīgas pārvietošanās infrastruktūras izbūvi un attīstību novadā (veloceliņi, ietves u. c.). 2017. gadā Smiltenes novadā bija izveidoti 7,99 km veloceliņi un 2018. gadā tika izbūvēts veloceliņš no Smiltenes pilsētas līdz Launkalnes ciemam Silva. Smiltenes novadā atrodas divas elektromobiļu uzlādes stacijas.
- 2.3.4. Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plānā 2016. – 2021. gadam iekļauti 9 ūdensobjekti, bet trešajā upju baseinu apsaimniekošanas plānu ciklā (Gaujas upju baseina apsaimniekošanas plānā 2022. – 2027. gadam), Smiltenes novadā tiks iekļauti 17 ūdensobjekti. Smiltenes novada virszemes ūdensobjektu lielākajai daļai ekoloģiskā kvalitāte ir novērtēta kā *laba* (Lizdoles ezers (E206), Vija (G229), Vecpalsa (G239), Vizla (G242), Rauna (G216), Vija (G229)), tikai trim ūdensobjektiem ekoloģiskā kvalitāte ir novērtēta kā *vidēja* (Abuls (G220), G241 (Vidaga), Gauja (G231))¹. Gaujas upju baseinu apgabala virszemes ūdensobjektus ietekmē hidromorfoloģiskie pārveidojumi, notekūdeņi un lauksaimniecības radītais piesārņojums. Smiltenes novada ūdensobjekts Abuls (G220) ir iekļauts riska ūdensobjektu sarakstā, kas var nesasniegt labu ekoloģiskās kvalitātes rādītāju², tādēļ kvalitātes uzlabošanai nepieciešama notekūdeņu attīrīšanas iekārtu (turpmāk – NAI) efektivitātes uzlabošana, notekūdeņu apsaimniekošanas tīklu paplašināšana, nodrošinot vairāk māsaimniecību ar pakalpojumu pieejamību u.c. pasākumi;
- 2.3.5. Smiltenes novadā nav oficiāli reģistrētu publisku peldvietu un neviens no ūdensobjektiem nav iekļauts Veselības inspekcijas oficiāli novēroto iekšzemes peldvietu sarakstā³, līdz ar to netiek veikts regulārs monitoringa par peldvietu ūdens kvalitāti. Ņemot vērā to, ka novadā esošie ezeri un upes tiek izmantoti arī rekreācijas nolūkos, Izstrādātāja iesaka pašvaldībai publiskajās ūdenstilpnēs veikt pašvaldības finansētu peldvietu monitoringu – ūdens kvalitātes novērtējumu vismaz vienu reizi mēnesī peldēšanas sezonas laikā (no 15. maija līdz 15. septembrim);
- 2.3.6. Pazemes ūdensobjekta (D6, D8) kvantitatīvais stāvoklis un kvalitātes stāvoklis Smiltenes novada robežās tiek vērtēts kā labs⁴. Smiltenes novadā atrodas trīs pazemes ūdeņu atradnes – “*Smiltene*” Smiltenes pilsētā, no kuras dzeramais ūdens tiek izmantots Smiltenes pilsētas centralizētajai ūdensapgādei, “*Smiltenes piens*” (AS “*Smiltenes piens*” ūdensapgādei) un “*Krogzemji*” (Launkalnes pagasts, AS “*Stora Enso Latvija*” saimnieciskās darbības nodrošināšanai)⁵. Centralizētās ūdensapgādes pakalpojumi Smiltenes novadā pieejami: Smiltenes pilsētā (t.sk. ciemos Silva, Kalnamuiža un Vidzeme), Bilskas ciemā un Mēru ciemā (Bilskas pagastā), Blomes ciemā (Blomes

¹ Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. - 2021. g., LVĢMC dati

² Ministru kabineta 2011. gada 31. maija noteikumi Nr. 418 “*Noteikumi par riska ūdensobjektiem*”

³ Ministru kabineta 2017. gada 1. decembra noteikumi Nr. 692 “*Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība*” 2. pielikums.

⁴ Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. - 2021. g., LVĢMC dati

⁵ LVĢMC dati

pagastā), Launkalnes ciemā (Launkalnes pagastā), Grundzāles ciemā (Grundzāles pagastā), Palsmanes ciemā (Palsmanes pagastā) un Variņu ciemā (Variņu pagastā). Centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus Smiltenes novadā nodrošina uzņēmums SIA “*Smiltenes NKUP*”. Smiltenes novadā atrodas 269 ūdensapgādes urbumi, no tiem 25 darbojas un tiek izmantoti ūdensapgādei, 16 ir aktīvi, 1 rezervē, 2 neizmantoti, 3 jātamponē, 15 aiztamponēti, 2 likvidēti un 205 urbumu statuss nav zināms⁶. Smiltenes novadā ņemtais un patērētais ūdens daudzums 2017. gadā, salīdzinot ar laika periodu no 2012. gada, ir diezgan būtiski samazinājies.

- 2.3.7. Centralizēto notekūdeņu apsaimniekošana Smiltenes novadā tiek nodrošināta Smiltenes pilsētā, kā arī Silvas, Vidzemes, Bilskas, Mēru, Blomes, Grundzāles, Launkalnes, Palsmanes un Variņu ciemos. Novadītais notekūdeņu apjoms Smiltenes novadā laika periodā no 2013. līdz 2015. gadam ir samazinājās, bet no 2016. gada tas ir pieaudzis, kas Vides pārskatā tiek skaidrots ar uzņēmējdarbības uzlabošanu un mājāsaimniecību, kurām pieejami centralizētās kanalizācijas pakalpojumi, skaita palielināšanos. Vides pārskatā sniegta detalizēta informācija par notekūdeņu apsaimniekošanu katrā no ciemiem un Smiltenes pilsētā, kā arī par NAI novadīto paliekošo piesārņojumu un to apjomiem, no kā secināms, ka novadā vērojama tendence, ka Smiltenes pilsētā, Launkalnes un Palsmanes ciemos novadītā notekūdeņu apjoms ir samazinājies, bet Bilskas ciemā – palielinājies, savukārt piesārņojošo vielu emisijas pārsniegtas tikai Smiltenes NAI 2018. gadā. Kā problēma ir norādīta Smiltenes pilsētā esošo lietus un sniega kušanas ūdeņu ieplūšana drenāžas sistēmā, pa kuru neatīrītie ūdeņi ieplūst Abulas upē, kas ir noteikta kā riska ūdensobjekts⁷.
- 2.3.8. Sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Smiltenes novadā veic SIA “*ZAAO*”. Šķīrotos atkritumus (stiklu, papīru, kartonu, plastmasu u. c.) novada iedzīvotājiem ir iespēja nodot atkritumu šķīrošanas laukumā Smiltenes pilsētā un visā novadā 47 *eko punktos*. Iedzīvotāju nodotajam nešķīrotajam sadzīves atkritumu daudzumam pēdējos gados ir tendence nedaudz samazināties, savukārt uzņēmumu nodotais atkritumu daudzums laika periodā no 2013. gada līdz 2017. gadam ir bijis svārstīgs, īpaši Launkalnes un Smiltenes pagastos un Smiltenes pilsētā, kas saistāms ar uzņēmumu darbības apjomiem. Kā lielākie atkritumu radītāji novadā ir norādīti uzņēmumi SIA “*GRAANUL INVEST ENERGY*”, AS “*STORA ENSO LATVIJA*” un SIA “*KALNA TOMĒNI*”⁸ Launkalnes pagastā;
- 2.3.9. Novadā atrodas reģionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības objekti: Brutuļu hidroelektrostacija (turpmāk – HES) (Abulā, 38 km no ietekas Gaujā, Smiltenes pagasts), Rauzas dzirnavu HES (Šepkā, 15 km no ietekas grīvā, Palsmanes pagasts), Smiltenes HES (Abulā, 42 km no ietekas Gaujā, Smiltene)⁹. Novadu šķērso gāzes vads “*Izborska – Inčukalna pazemes gāzes krātuve, Pleskava – Inčukalna pazemes gāzes krātuve*”, novada teritorijā atrodas gāzes regulēšanas stacija “*Palsmane*”. Smiltenes novadā dabasgāzi apkurei izmanto Variņu un Palsmanes pagastos, bet tikai Variņu pagastā ir pieejama dabas gāzes sadales infrastruktūra. Nacionālās nozīmes paaugstinātas bīstamības transporta riska teritorija novadā ir valsts nozīmes autoceļš A2 Rīga – Sigulda – Igaunijas robeža (Veclaicene), kas šķērso Launkalnes, Bilskas un Grundzāles pagastus;
- 2.3.10. Smiltenes novadā atrodas 21 B kategorijas piesārņojošās darbības objekts un viens A kategorijas piesārņojošās darbības objekts, kam izsniegta A kategorijas piesārņojošās

⁶ LVĢMC dati *Derīgo izrakteņu atradņu reģistrs, urbumu statuss*

⁷ Ministru kabineta 2011. gada 31. maija noteikumi Nr. 418 “*Noteikumi par riska ūdensobjektiem*”

⁸ Valsts statistikas pārskats “*Nr.3-Atkritumi*”, VSIA “*Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*”, www.meteo.lv

⁹ Reģionālās nozīmes paaugstinātas bīstamības objekts, Valsts civilās aizsardzības plāna 3.pielikums, 2016. g.

darbības atļauja – SIA “*Sprīdītis*” (Launkalnes pagastā) dzīvnieku novietnei, kurā nodarbojās ar intensīvu cūku audzēšanu un produkcijas sagatavošanu realizācijai. Lai arī objektā darbība faktiski pārtraukta, bet piesārņojošās darbības atļauja nav anulēta. Deviņos no B kategorijas piesārņojošās darbības objektiem ir NAI. Lielākajā daļā uzņēmumu noteiktie emisiju limiti nav pārsniegti, bet Smiltenes NAI (Brutuļi, Smiltenes pagastā) NAI iekārtās bija konstatētas problēmas ar fosfora un slāpekļa savienojumu reducēšanu un 2018. gadā tika piemērots administratīvais sods par atļaujas nosacījumu neievērošanu un iesniegts pasākumu plāns fosfora reducēšanai, savukārt SIA “*GRAANUL INVEST ENERGY*” 2018. gadā piemērots administratīvais sods par atļaujas nosacījumu neievērošanu atkritumu apsaimniekošanā¹⁰.

- 2.3.11. Smiltenes novada teritorijā reģistrētas 34 potenciāli piesārņotas vietas, viena piesārņota vieta (Degvielas uzpildes stacija Smiltenes pilsētā – gruntsūdeņu piesārņojums ar naftas produktiem) un viena vieta, kura nav piesārņota vieta (apzināta vai pilnībā attīrīta vieta). Potenciāli piesārņotas vietas ir darbnīcas, vecas atkritumu izgāztuves, degvielas uzpildes stacijas, fermas u.c. Visvairāk potenciāli piesārņoto vietu ir Bilskas pagastā – 10, Variņu pagastā – 8, Smiltenes pilsētā – 7;
- 2.3.12. Smiltenes novadā nav būtiska applūšanas riska teritorijas, tomēr nelielas teritorijas applūst pie Rauzas upes – Rauzas upes līcīši Rauzas ciemā, pie Rauzas upes Palsmanes pagasta lauku teritorijā un Variņu pagasta lauku teritorijā;
- 2.3.13. Smiltenes novadā atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT): dabas liegumi “*Launkalne*”, “*Liels purvs*”, “*Mežotne*”, “*Rauza*” un “*Šepka*”, kā arī dendroloģiskie stādījumi “*Palsmanes parks*” un “*Silvas dendrārijs*”, aizsargājamās alejas “*Bliskas aleja*” un “*Jaunsmiltenes aleja*”, mikroliegumi “*Bērzoles riests*” un “*Šepkas riests*”;
- 2.3.14. No Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas (*Natura 2000*) teritorijām Smiltenes novadā atrodas dabas liegumi “*Launkalne*”, “*Liels purvs*”, “*Mežole*”, “*Rauza*” un “*Šepka*”, mikroliegumi “*Bērzoles riests*” un “*Šepkas riests*”, kā arī nelielā Grundzāles pagasta teritorijas daļā pie robežas ar Apes novadu iestiepjas aizsargājamā ainavu apvidus “*Ziemeļgauja*”. Attiecībā uz ĪADT aizsardzības nodrošināšanu Vides pārskatā ieteikts pārskatīt Teritorijas plānojumā funkcionālo zonējumu un ražošanas paplašināšanu tiešā dabas liegumu “*Launkalne*”, “*Rauza*” un “*Šepka*” tuvumā ziemeļu upes pērlenes aizsardzībai Launkalnes, Palsmanes un Variņu pagastos¹¹. Novadā atrodas 39 mikroliegumi, kuri galvenokārt izveidoti putnu un biotopu aizsardzībai. Teritorijas plānojumā netiek mainīts šo teritoriju izmantošanas veids, līdz ar to būtiska ietekme uz ĪADT netiek paredzēta;
- 2.3.15. Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes teritorijas Smiltenes novadā pēdējo gadu periodā ir nedaudz palielinājušās: 2013. gadā novadā bija 126 šāda veida zemes vienības ar kopējo platību 203,6 ha, bet 2017. gadā – 132 zemes vienības ar kopējo platību 207,3 ha. Kā nozīmīgākie parki ir atzīmēti Smiltenes pilsētas Vecais un Jaunais parks, Bilskas pagasta Mēru muižas parks, Grundzāles pagasta Aumeistaru muižas komplekss, Launkalnes pagasta Silvas dendroloģiskais parks un Palsmanes pagasta Mīlestības skvēriņš;
- 2.3.16. Smiltenes novadā lauksaimniecībā izmantojamās zemes uz 2019. gada sākumu aizņēma 33 918 ha jeb 36% no novada kopējās teritorijas, tostarp aramzeme – 67%, pļavas – 17%, ganības – 15% un augļu dārzi – 1% no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Lauksaimniecība ir viena no novada ekonomiskās aktivitātes pamatnozārēm un tai ir

¹⁰ VVD Valmieras RVP dati, 2019. g.

¹¹ Dabas liegumu “*Launkalne*”, “*Rauza*” un “*Šepka*” DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNI, Latvijas Malakologu biedrība

vistiešākā ietekme uz apkārtējo vidi un ekoloģiskajām sistēmām. Smiltenes novadā no lauksaimniecības dzīvniekiem pārsvarā tiek audzēti liellopi, novadā kopumā atrodas 257 liellopu novietnes ar 11 193 dzīvniekiem, visvairāk liellopus audzē Bilskas, Grundzāles, Smiltenes un Blomes pagastos¹². Lielākie lauksaimniecības uzņēmumi novadā ir AS “*Smiltenes piens*” (piena pārstrāde un siera ražošana), zemnieku saimniecība “*KALĒJIŅI 1*” (piena lopkopība), SIA “*Palsa*” (piena lopkopība, jauktā lauksaimniecība), zemnieku saimniecība “*ROŽKALNI*” (graudkopība) u.c.. Novadā darbojas 71 bioloģiskās lauksaimniecības saimniecība, kas nodarbojas ar liellopu, augļu, dārzenu, ogu un graudaugu audzēšanu, medus ievākšanu, konditorejas ražošana u. c.;

- 2.3.17. Meži Smiltenes novadā aizņem 50 373 ha jeb 53,5% no kopējās teritorijas. Mežiem bagātākie novadā ir Launkalnes (76,3% no pagasta teritorijas), Palsmanes (57,7% no pagasta teritorijas) un Variņu (57,3% no pagasta teritorijas) pagasti. Smiltenes pilsētā meži aizņem 30,5% no pilsētas kopējās teritorijas. Aizsargājami meži novadā aizņem 18,3% no mežu kopējās platības. Mežizstrāde, kokapstrāde un mēbeļu ražošana ir vienas no novada ekonomiskās aktivitātes pamatnozārēm – lielākie uzņēmumi novadā ir SIA “*GRAANUL INVEST*”, SIA “*SMILTENE IMPEX*” (zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana), SIA “*Privātbūve*” (kokmateriālu vairumtirdzniecība), SIA “*TROLL Smiltene*” (mēbeļu ražošana), SIA “*Vaiden*” (kokapstrāde), AS “*PATA Strenči*”, SIA “*AL MEŽS*” (mežizstrāde)¹³;
- 2.3.18. Smiltenes novadā atrodas 63 valsts un vietējās nozīmes arheoloģijas, mākslas un arhitektūras pieminekļi;
- 2.3.19. Smiltenes novada teritorijā atrodas (pilnībā vai daļēji) šādas derīgo izrakteņu atradnes: 27 būvmateriālu izejvielu derīgo izrakteņu atradnes (smilts, smilts – grants, kvarca smilts, dolomīts), divi prognozēto resursu laukumi un 9 sapropeļa atradnes. No tām derīgo izrakteņu ieguvei veic izejvielu atradnēs “*Pekas*” Launkalnes pagastā (smilts ceļu būvniecībai) un “*Lankaskalns*” Palsmanes pagastā (smilts un grants ceļu būvei, ziemas dienestam un būvniecībai).¹⁴ Derīgo izrakteņu teritorijas pēdējos piecos gados Smiltenes novadā ir ar tendenci palielināties: 2013. gadā derīgo izrakteņu teritorijas bija 3 (kopējā platība 19,6 ha), bet 2017. gadā – 6 (kopējā platība 40,9 ha). SIA “*Īpašumi EG*” plāno uzsākt derīgo izrakteņu ieguvei dolomīta atradnē “*Dzeņi*” nekustamajos īpašumos “*Kalna Kades*” (platība 52,8 ha) un “*Bemberu pļavas*” (zemes vienības platība 3,97 ha un zemes vienība ar platību 3,55 ha). Paredzētajai darbībai izstrādāts ietekmes uz vidi novērtējums. TIAN noteiktas detalizētas prasības derīgo izrakteņu ieguvei un aprobežojumi šo teritoriju izmantošanai;
- 2.3.20. Uz novada ezeriem un upēm kopumā atrodas 15 hidrobūves, tostarp uz Šepkas upes, kur ir izveidots dabas liegums “*Šepka*” ziemeļu upespērleņu aizsardzībai, tādējādi aizsargājamo teritoriju ietekmē ūdens līmeņa svārstības uz upes esošās HES darbības rezultātā. Smiltenes novadā aizliegts būvēt HES uz upēm Abuls, Kamalda, Nigra, Palsa, Rauda, Šepka, Vecpalsa, Vidaga, Vija un Vizla¹⁵;
- 2.3.21. Izstrādātājas vērtējumā, ja netiktu izstrādāts Teritorijas plānojums, tad pašvaldībai nebūtu vienots plānošanas dokuments, kas ir izstrādāts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī netiktu izvērtēta novada teritorijas apdzīvojuma struktūras attīstība, pārskatītas ciemu robežas un nosacījumi dzīvojamās, publiskās un ražošanas apbūves

¹² Lauksaimniecības datu centra publiskā datu bāze. Bioloģiskās lauksaimniecības statistika, www ldc.gov.lv

¹³ Lursoft statistikas dati, www.lursoft.lv

¹⁴ VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs", derīgo izrakteņu atradņu reģistrs

¹⁵ Ministru kabineta 2002. gada 15. janvāra noteikumi Nr. 27 “*Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus*”

veidošanai. Vienotu normu neesamība kopumā traucētu novada teritorijas tautsaimniecības un infrastruktūras attīstību novada ilgtspējīgo mērķu sasniegšanā.

2.4. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina, ka Vides pārskatā ir pietiekoši detalizēta informācija par Smiltenes novada esošo vides stāvokli teritorijās, kurās Teritorijas plānojumā plānotas galvenās izmaiņas, tostarp saistībā ar plānoto ciemu robežu maiņu un funkcionālā zonējuma noteiktajiem nosacījumiem, līdz ar to Vides pārskatā ir precīzi definētas ar plānošanas dokumentu saistītās iespējamās vides problēmas, kuru likvidēšanai/mazināšanai sniegti atbilstoši risinājumi. Vienlaicīgi Birojs saistībā ar esošās situācijas un esošā vides stāvokļa aprakstu un novērtējumu konstatē:

2.4.1. Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam Smiltenes novadā neviens no ūdensobjektiem nav iekļauts Veselības inspekcijas oficiāli novēroto iekšzemes peldvietu sarakstā, bet novadā esošie ezeri un upes tiek izmantoti arī rekreācijas nolūkos, tādējādi Izstrādātāja ir ieteikusi pašvaldībai publiskajās ūdenstilpnēs veikt pašvaldības finansētu peldvietu monitoringu – ūdens kvalitātes novērtējumu vismaz vienu reizi mēnesī peldēšanas sezonas laikā (no 15. maija līdz 15. septembrim). Šādā kontekstā Birojs atzīmē, ka pašvaldībai ir saistoši Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumi Nr. 692 *“Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”* (turpmāk – Noteikumi Nr. 692), tostarp 8. punktā noteiktais nosacījums: *peldvietu izveido saskaņā ar attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumā noteikto (atļauto) izmantošanu. Peldvietas robežas nosaka pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgā peldvieta atrodas.* Vienlaicīgi Noteikumu Nr. 692 4. punktā ir paredzēts: *pašvaldības katru gadu izvērtē informāciju par to teritorijā esošajām peldvietām un līdz 31. decembrim iesniedz Veselības inspekcijā priekšlikumu, ja nepieciešama peldvietas iekļaušana šo noteikumu 2. pielikumā minētajā sarakstā vai svītrosana no tā, tādējādi pašvaldība var noteikt nepieciešamību sniegt priekšlikumus Veselības inspekcijai par peldvietu iekļaušanu Veselības inspekcijas oficiāli novēroto iekšzemes peldvietu sarakstā, tā nodrošinot sabiedrības informētību saistībā ar novadā esošo rekreācijas vietu peldūdeņu kvalitāti;*

2.4.2. Atbilstoši Vides pārskatā sniegtajai informācijai Smiltenes novadā atrodas 269 ūdensapgādes urbumi, no tiem 25 darbojas un tiek izmantoti ūdensapgādei, 16 ir aktīvi, 1 rezervē, 2 neizmantoti, 3 jātamponē, 15 aizmāponēti, 2 likvidēti un 205 urbumu statuss nav zināms. Līdz ar to Biroja ieskatā pašvaldībai būtu pievēršama arī papildus uzmanība neizmantotiem un neapsaimniekotiem ūdens apgādes urbumiem, kas ir potenciāli bīstami pazemes ūdens piesārņošanas avoti, un to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai. Atbilstoši likuma *“Par zemes dzīlēm”* nosacījumiem (3. panta 1. punkts) lēmumu par urbumu izmantošanu vai likvidāciju jāpieņem zemes īpašniekam, kura īpašumā ūdens apgādes urbums atrodas, tomēr pašvaldībai ir iespējams un ieteicams paredzēt pasākumus iedzīvotāju vides apziņas paaugstināšanai un aktīvākai iesaistei virszemes ūdensobjektu un pazemes ūdeņu kvalitātes saglabāšanai un aizsardzības nodrošināšanai.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums un izvēlētā risinājuma pamatojums

3.1. Vides pārskata 5. nodaļā Izstrādātāja, analizējot Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā noteiktos funkcionālos zonējumus un apakšzonējumus un TIAN nosacījumus atļautajai izmantošanai un apbūves veidošanai, iesaka uzmanību pievērst sekojošiem jautājumiem:

3.1.1. Blīvi apdzīvoto vietu Smiltenes pilsētas un ciemu teritoriju apsaimniekošana un vides kvalitātes uzlabošana, buferzonu veidošana starp dzīvojamo apbūvi un rūpnieciskās apbūves teritorijām. Smiltenes pilsētā būtiski veidot zaļo buferzonu starp esošo rūpniecisko zonu un esošo un plānoto *Daudzstāvu dzīvojamo apbūvi (DzD)* pie

Limbažu ielas, lai pēc iespējas mazinātu ietekmi uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tāpat Smiltenes pilsētā uzmanība jāpievērš teritorijai pie Rīgas ielas, kur saskaras ražošanas un dzīvojamās apbūves intereses;

- 3.1.2. Nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšana (atbilstoša inženierapgāde, ielu/ceļu tīkls u.c.) esošo vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijās (DzS1): Saltupi, Ilgas un Kamaldiņa atbilstoši normatīvo aktu prasībām, jaunas pastāvīgas apbūves nepieļaušana, ja netiek izpildītas TIAN prasības, kā arī esošās apbūves kontrolēšana šajās teritorijā;
- 3.1.3. Smiltenes pilsētā, Variņu un Launkalnes pagastā *Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R1)*, kurās atļauta smagās un pirmapstrādes rūpniecības uzņēmumu darbības, kontrolēšana (buferzonas izveide, piesārņojošo darbību un trokšņa piesārņojuma mazināšanai);
- 3.1.4. Plānoto dolomītu ieguves vietu *Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R2)* Grundzāles pagastā iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi (t.sk. blakus esošo Vizlas un Grundzāles ciemu iedzīvotājiem) mazināšana, stingra uzraudzība, TIAN noteikumu, institūciju nosacījumu ievērošana un pastāvīgs vides stāvokļa monitorings;
- 3.1.5. Lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības, tūrisma un atpūtas aktivitāšu, pakalpojumu sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm, nepārsniedzot konkrēto ĪADT biotopu, aizsargājamo augu, putnu, dzīvnieku u.tml. noturības kapacitāti pret antropogēnajām slodzēm;
- 3.1.6. Neattīrītu un/vai nepietiekami attīrītu sadzīves kanalizācijas ūdeņu ieplūšana Rauzas upē (t.sk. no Launkalnes ciema) un dabiskā ūdens režīma mākslīgas izmaiņas upē (t.sk. ietekme no meliorācijas grāvjiem), iespējama ietekme uz dabas lieguma "*Launkalne*" teritorijas bioloģisko daudzveidību, t.sk. ziemeļu upespērlenes atradnēm. SIA "*Vudlande*" kokapstrādes *Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R)* Launkalnes pagastā pie robežas ar dabas liegumu "*Launkalne*" nav pieļaujama uzņēmuma teritorijas paplašināšana ĪADT virzienā;
- 3.1.7. Dabas aizsardzības plānu izstrāde ĪADT, kurām tie nav izstrādāti (dabas liegums "*Lielais purvs*"), vai arī beidzies termiņš 2013. gadā (dabas liegumi "*Launkalne*", "*Rauza*" un "*Šepka*"), kā arī regulāra aktualizēšana;
- 3.1.8. Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā 2016. – 2021. gadam izvirzīto prasību ievērošana ūdensobjektu apsaimniekošanā un aizsardzībā, vides kvalitātes mērķu sasniegšana līdz 2021. gadam un 2027. gadam riska ūdensobjektos, pamata un papildus pasākumu īstenošana. Augstas ūdensobjekta ekoloģiskās kvalitātes sasniegšana Lizdoles ezerā un labas ūdensobjekta ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana vai sasniegšana Abulā (riska ūdensobjekts), Vijā, Gaujā, Vecpalsā, Vizlā (Jaunpalsā) u.c. ūdensobjektos;
- 3.1.9. Riska virszemes ūdensobjekta Abuls (G220) labas ekoloģiskās kvalitātes sasniegšanai nepieciešama NAI efektivitātes uzlabošana, nodrošinot papildu notekūdeņu attīrīšanu, NAI darbības pilnveidošana. Veikt izvērtējumu par nepieciešamu turbīnu nostrādi caurplūduma režīmā mazajās HES (Brutuļu, Tiltleju, Smiltenes HES). Ievērot 2 m platu veģetācijas buferjoslu ūdensteču un ūdenstilpju krastos, kā arī gar meliorācijas sistēmu novadgrāvjiem;
- 3.1.10. Kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmas efektivitātes paaugstināšana un ar centralizētajiem ūdensapgādes pakalpojumiem nodrošināto blīvas apbūves teritoriju (Smiltenes pilsētas un ciemu teritoriju) īpatsvara paaugstināšana (gan esošās, gan jaunveidojamās apbūves pieslēgšana pie esošajām centralizētajām sistēmām). Pašvaldībai rekomendējams izstrādāt mehānismu (saistošos noteikumus) esošās apbūves pieslēgumu veidošanai pie centralizētajiem inženiertīkliem un objektiem

(Rauzas ciemā un jaunizveidotajā ciemā Grotūzis nav centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas, Palsmanes ciemā nav centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas otrpus Palsas upei);

- 3.1.11. Difūzais piesārņojums vidē no novadā teritorijā darbojošajiem lopkopības kompleksiem;
- 3.1.12. Izvērtējama AS “*Smiltenes piens*” uzņēmuma darbība Smiltenes centrā (notekūdeņi rada lielu slodzi uz pilsētas NAI) – ražotnes pārvietošana ārpus pilsētas centra teritorijas;
- 3.1.13. Lokālu NAI apsaimniekošanas efektivitātes un drošības videi paaugstināšana;
- 3.1.14. Pamesto un neapsaimniekoto urbumu, kas ir potenciāli bīstami pazemes ūdens piesārņošanas avoti, konkretizēšana, apzināšana un tamponēšana, pastiprinātas uzmanības pievēršana to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai. Nepieciešams nodrošināt decentralizēto (lokālo) kanalizācijas sistēmu notekūdeņu savākšanu, videi drošu transportēšanu un utilizēšanu atbilstoši vides aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
- 3.1.15. Saimniecisko darbību – ražošanas, lauksaimnieciskās darbības, derīgo izrakteņu ieguves un apmežošanas sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm. Novadam vērtīgo lauksaimniecības teritoriju (*TIN6*) saglabāšana lauksaimnieciskajai darbībai;
- 3.1.16. Derīgo izrakteņu ieguve iespējama arī *Lauksaimniecības teritorijās (L)* un *Mežsaimniecības teritorijās (M)*, ja tās neatrodas pilsētas un ciemu teritorijās, iespējama derīgo izrakteņu ieguvēja konfliktsituācijas izveidošanās ar blakus esošo zemju īpašniekiem, it īpaši tuvumā esošo dzīvojamo māju īpašniekiem. TIAN nosacījumu ievērošanas uzraudzība, attiecībā uz derīgo izrakteņu ieguvi un karjeru rekultivāciju;
- 3.1.17. Meliorācijas sistēmas (koplietošanas novadgrāvju, drenāžas sistēmas u.c. objektu) atbilstoša apsaimniekošana, atbilstoši teritorijas esošajam vai plānotajam izmantošanas mērķim;
- 3.1.18. Publisko ūdeņu (Lizdoles ezers) un tā piekrastes pieejamības paaugstināšana. Atpūtas un peldēšanās vietu pie ūdeņiem labiekārtošana, ūdeņu kvalitātes vietējais monitorings, motorizēto ūdens transportlīdzekļu izmantošanas ierobežošana peldēšanās un atpūtas vietās. Teritoriju rezervēšana pastaigu un tūrisma taku, kā arī velosliedņu tīklu izveidei. Rekreācijai un tūrismam piemērotu teritoriju un objektu infrastruktūras un turpmākās attīstības virzienu izvērtēšana saistībā ar bioloģiski un ainaviski augstvērtīgām teritorijām un dabas vērtības nenoplicinoša tūrisma attīstību;
- 3.1.19. Degradēto teritoriju un objektu (bijušo fermu, ražošanas un tehnisko teritoriju, nepabeigto būvju u.c.) sakārtošana, rekultivācija un turpmākā izmantošana atbilstoši mērķim;
- 3.1.20. Detalizētāka potenciāli piesārņoto vietu izpēte (augšnes, grunts un pazemes ūdeņu piesārņojums) un piesārņojuma līmeņa novērtēšana. Teritorijas sanācija, ja tiek konstatēts piesārņojums (dzīvojamās un publiskās apbūves izvietošana tikai pēc konstatētā piesārņojuma novēršanas);
- 3.1.21. Invazīvās ziedaugu sugas Sosnovska latvāņa izplatīšanās vietas Smiltenes novada teritorijā – Launkalnes, Brantu, Blomes u. c. pagastos, Smiltenes pilsētā Vecajā parkā samazināšana/likvidēšana;
- 3.1.22. Rauzas upes applūstošās teritorijas (10%) Palsmanes pagasta un Variņu pagasta teritorijā. Dzīvojamās apbūves nepieļaušana, applūšanas risku un to ietekmes uz iedzīvotāju drošību un potenciālo vides piesārņošanu izvērtēšana, informācijas sniegšana atbildīgajām institūcijām un iedzīvotājiem par iespējamajām plūdu sekām;

- 3.1.23. Bijušās Smiltenes pilsētas izgāztuves “*Drandu ielā 24*” teritorija noteiktā 25 gadu lieguma apbūves veidošanai ievērošana (Teritorijas plānojumā noteikta kā *Dabas un apstādījumu teritoriju (DA)* bez apbūves iespējām);
- 3.1.24. Sabiedrības dažādu mērķauditoriju izglītošana par videi draudzīgu rīcību un ilgtspējīgu resursu apsaimniekošanu, energoefektivitātes pasākumiem, veselīgu dzīvesveidu u.c. Zinātnietilpīgo nozaru attīstība, bezatkritumu tehnoloģiju un citu videi draudzīgu tehnoloģiju pielietošanas ražošanā popularizēšana un atbalstīšana;
- 3.1.25. Pirms dzīvojamās vai publiskās, vai rūpnieciskās apbūves, uzņēmējdarbības veida, attīstības jāizvērtē vietas un nozares atbilstība konkrētai teritorijai, jānovērtē potenciālā slodze uz vidi.
- 3.2. Vides problēmu un ietekmju vērtējums sniegts par tālāk norādītiem konkrētiem (Teritorijas plānojumā iekļautajiem) risinājumiem, par kuriem **Birojs (kur nepieciešams) sniedz šādas piebildes:**
- 3.2.1. Teritorijas plānojuma risinājumi paredz derīgo izrakteņu ieguvu kā teritorijas papildizmantošanu arī zonējumos *Ūdeņu teritorijās (Ū)*, *Mežsaimniecības teritorijās (M)* un *Lauksaimniecības teritorijās (L)*, kas faktiski aizņem lielāko daļu novada teritorijas. Biroja ieskatā šāds teritorijas izmantošanas veids nebūtu vērtējams kā optimālākais plānošanas risinājums, jo potenciāli iespējama konfliktsituācijas izveidošanās ar blakus esošo zemju īpašniekiem, īpaši, ja to tuvumā atrodas dzīvojamās apbūves zona. Vienlaicīgi Birojs iesaka pašvaldībai izvērtēt nepieciešamību iekļaut TIAN papildus nosacījumus attiecībā uz *Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijām (TIAN6)*, iekļaujot prasību aizliegt šajās teritorijās veikt derīgo izrakteņu ieguvu, lai saglabātu novadā esošās vērtīgās lauksaimniecības zemes lauksaimniecisko produktu ražošanai, ņemot vērā to, ka Lauksaimniecība ir viena no novada ekonomiskās aktivitātes pamatnozarēm.
- 3.2.2. Birojs vērš uzmanību tam, ka, plānojot un uzsākot jaunas apbūves teritorijas attīstību, tostarp ciemu teritorijās (arī jaunizveidotajā ciemā Grotūzī), kas ir iekļautas ciemu robežās šajā plānošanas dokumentā, pašvaldībai jānodrošina normatīvajos aktos, tostarp Noteikumu Nr. 240 61. punkta prasību ievērošana, kas nosaka, ka, plānojot ciemu teritoriju paplašināšanu, jāparedz inženiertehniskās apgādes nodrošinājums u.c. risinājumi ciema funkciju nodrošinājumam.
- 3.2.3. Vienlaicīgi Birojs vēlas atzīmēt, ka attiecībā uz vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijām saistošas ir Noteikumu Nr. 240 66. un 67. punktos ar apakšpunktiem noteiktās prasības, tostarp esošās vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijas var pārveidot par pastāvīgu dzīvojamo apbūves teritoriju, ja *tiek izstrādāts lokālplānojums vai detālplānojums, kas aptver vismaz vienu apbūves kvartālu vai citādi funkcionāli saistītu teritoriju, un teritorijas plānojumā noteiktā funkcionālā zona pieļauj attiecīgu izmantošanu, kā arī, ja iespējams nodrošināt energoapgādi, ūdensapgādes un komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas, lietusūdeņu savākšanas sistēmas un ceļu tīkla izbūvi, kā arī atkritumu apsaimniekošanu.*
- 3.3. Kopumā Birojs secina, ka Izstrādātājas vērtējumā plānošanas dokumenta realizācijas rezultātā paredzamas gan pozitīvas, gan negatīvas ietekmes, kā arī noteikts to iedarbības laiks (tiešās, netiešās, īslaicīgās, ilglaicīgās un summārās). Izstrādātājas vērtējumā konkrētas teritorijas izmantošanas, īstenošanas ietekmes novērtēšana veicama arī pie hierarhiski zemāko attīstības plānošanas dokumentu: lokālplānojumu, detālplānojumu, tematisko plānojumu, būvniecības ieceres dokumentāciju izstrādes, kuros jau detalizētāk var izvērtēt plānotā būvobjekta, piemēram, ražošanas uzņēmuma, lopkopības vai vistkopības kompleksa, vai derīgo izrakteņu karjera, vai citas teritorijas izmantošanas ietekmi uz vides kvalitāti, bioloģisko daudzveidību un iedzīvotāju veselību.

4. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

4.1. Teritorijas plānojuma saistošajās sadaļās Grafiskajā daļā un TIAN noteikti risinājumi Smiltenes pilsētas, ciemu un lauku teritoriju atļautajai teritorijas izmantošanai, nosakot teritorijām funkcionālo zonējumu, kā arī nosacījumus apbūvei un labiekārtojumam, ciemu teritoriju robežām, transporta un inženiertehniskās apgādes infrastruktūrai, ielu sarkanajām līnijām u.c., ņemot vērā gan esošo teritorijas izmantošanu un pašvaldības attīstības tendences, fizisko un juridisko personu priekšlikumus, spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu izvērtējumu, kompetento institūciju un kaimiņu novadu pašvaldību nosacījumus un sniegto aktuālo informāciju, augstāka līmeņa teritorijas plānošanas dokumentu vadlīnijas, normatīvos aktus u.c. nosacījumus.

4.2. Vides pārskatā atzīmēti konkrēti risinājumi Teritorijas plānojuma īstenošanā, lai samazinātu plānošanas dokumentā paredzēto darbību ietekmi uz dabas un iedzīvotāju dzīves vides kvalitāti, paredzot dažādus pasākumus, kas gan tieši, gan netieši mazinās darbību iespējamo negatīvo ietekmi uz vidi. Kopumā Vides pārskatā sniegtos risinājumus var iedalīt šādās noteikto pasākumu grupās:

4.2.1. Teritorijas plānojumā noteikti 12 funkcionālie zonējumi un sešas teritorijas ar īpašiem noteikumiem. TIAN noteikti ierobežojumi teritoriju izmantošanai visā novada teritorijā, atļaujot izmantot zemi atbilstoši attiecīgajā teritorijā plānotajai (atļautajai) izmantošanai, taču aizliegtas darbības, kas varētu ietekmēt dabas un vides vērtības, kultūrvēsturiskās un ainaviskās vērtības un radīt vides piesārņojumu;

4.2.2. TIAN izdalītas arī atsevišķas prasības šautuves teritorijām (*TIN1*), vietējas nozīmes kultūrvēsturiskajām un dabas teritorijām (*TIN4*), ainaviski vērtīgajām teritorijām (*TIN5*), vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijām (*TIN6*), nacionālas nozīmes transporta infrastruktūras attīstības teritorijai (*TIN7*) (perspektīvais Smiltenes pilsētas apvedceļš), vietējas nozīmes transporta infrastruktūras attīstības teritorijām – pašvaldības perspektīvās ielas un ceļi (*TIN71*), kā arī prasības lokālplānojumu un detālplānojumu izstrādei;

4.2.3. Smiltenes novada teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā attēlotas aizsargjoslas, kuru platums ir lielāks par 10 m, kā arī 10 m virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas pilsētu un ciemu teritorijās un valsts nozīmes ūdensnoteku ekspluatācijas aizsargjoslas. TIAN 7.5. apakšnodaļā "*Aizsargjoslas*" noteikti aizsargjoslu veidi saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem un atbilstošajām aizsargjoslu noteikšanas metodikām;

4.2.4. Vides pārskatā augstā detalizācijas pakāpē sniegti TIAN noteiktie nosacījumi un ierobežojumi: 1) ĪADT izmantošanai, 2) kultūrvēsturiskā, ainaviskā un dabas mantojuma saglabāšanai un aizsardzībai, 3) nosacījumi dzīvojamās apbūves veidošanai, 4) nosacījumi un ierobežojumi ražošanas teritorijām, 5) derīgo izrakteņu ieguvei, 6) mežu teritoriju izmantošanai, 7) lauksaimniecības teritoriju izmantošanai, 8) ūdeņu teritorijās un dabas un apstādījumu teritorijās un 9) ierobežojumi alternatīvo energoapgādes objektu izvietojumam;

4.2.5. TIAN tāpat noteiktas atsevišķas prasības, t.sk. prasības transporta infrastruktūrai, prasības riska teritorijām un objektiem, prasības aizsardzībai pret trokšņiem, prasības inženierkomunikāciju būvniecībai u.c. noteikumi, kas nodrošina arī prasību ievērošanu spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

4.2.6. TIAN noteiktas prasības vides risku samazināšanai, kas jāņem vērā plānojot darbības jau noteikta funkcionālā zonējuma zemes gabalos, gan plānojot izmaiņas.

4.3. Izskatot Teritorijas plānojuma ieceres un risinājumus iespējamās ietekmes uz vidi mazināšanai, Birojs (kur nepieciešams) sniedz savus komentārus:

- 4.3.1. Izstrādātājas ieskatā visbūtiskāko ietekmi uz vidi var radīt dolomītu ieguves karjeru ierīkošana un ekspluatācija, tādēļ potenciālo ietekmju samazināšanai būtiski ir ievērot un kontrolēt (veikt nepārtrauktu monitoringu) TIAN iekļautos nepieciešamos pasākumus, kā arī ņemt vērā IVN un atbildīgo vides institūciju nosacījumus, derīgo izrakteņu ieguvē pielietot tehniskus inženierzinātņu risinājumus ar jaunāko tehnoloģiju izmantošanu. Šādam ieteikumam Birojs piekrīt un papildus iesaka iespējamo trokšņu problēmu risināšanā pārskatīt TIAN (īpaši attiecībā uz derīgo izrakteņu – dolomīta ieguvi), vai arī turpmākās novada teritorijas attīstības plānošanā iekļaut plānošanas dokumentos prasības, ņemot vērā Noteikumu Nr. 240 62. punktā noteiktos risinājumus: *Teritorijas plānojumā vai lokālpļānojumā var noteikt prasības ražošanas uzņēmumu un tirdzniecības un pakalpojumu objektu izvietojumam, to platībai, kā arī prasības blakus esošo dzīvojamās apbūves teritoriju aizsardzībai pret troksni, smakām un citu veidu piesārņojumu, kā arī attiecībā uz jau esošās dzīvojamās un publiskās apbūves teritoriju ietekmes mazināšanai no plānotās transporta infrastruktūras attīstības u.c. piesārņojuma radošiem objektiem, ņemt vērā Noteikumu Nr. 240 146. punktā noteikto: Esošajās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijās autoceļu, dzelzceļu un lidlauku, kā arī piesārņojumu radošu objektu tuvumā pašvaldība var paredzēt pasākumus trokšņa mazināšanai, piesārņojuma un citu negatīvu faktoru novēršanai tādā kārtībā un apjomā, kā to nosaka normatīvie akti piesārņojuma jomā, kas tādējādi paredzētu pasākumus trokšņa piesārņojumu ietekmju savlaicīgai samazināšanai;*
- 4.3.2. Birojs vērs uzmanību tam, ka iespējamās ietekmes uz vidi mazināšanai, plānojot jaunu derīgo izrakteņu teritoriju, infrastruktūras objektu, rūpniecisko objektu izveidi u.c. izveidi, pirms to uzsākšanas ir jāizvērtē, vai plānotās darbības neatbilst objektiem, kuriem atbilstoši Likuma 1. pielikumā noteiktajam ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, vai gadījumā, ja plānotās darbības sasniedz Likuma 2. pielikumā noteiktos robežlielumus, attiecināms ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums. Savukārt darbībām, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi, VVD Valmieras RVP nosaka vides aizsardzības prasības, kuras jāņem vērā būvprojektu izstrādē un skaņošanā;

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Teritorijas plānojumā netiek plānoti pasākumi, kuru rezultātā tiktu atstāta būtiska negatīva ietekme uz *Natura 2000* teritorijām, ietekmētas to ekoloģiskās funkcijas un integritāte. Plānošanas dokuments ir izstrādāts, ņemot vērā vides aizsardzības normatīvajos aktos noteiktos nosacījumus, līdz ar to netiek plānota būtiska negatīva ietekme uz *Natura 2000* teritorijām, un kompensēšanas pasākumi plānošanas dokumentam netiek paredzēti.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Ar plānošanas dokumenta īstenošanu nav sagaidāmas tiešas un būtiskas negatīvas ietekmes uz vides kvalitāti un vides resursiem ārpus Latvijas Republikas teritorijas robežām.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Vides pārskatā monitoringa nodrošināšanai Izstrādātājas vērtējumā būtu ieteicams iekļaut vides indikatorus, kuri atspoguļotu Teritorijas plānojuma ieviešanas sagaidāmo ietekmi uz vidi, kā arī izmaiņas pirms un pēc plānošanas dokumenta risinājumu ieviešanas, t.sk.: 1) virszemes ūdeņu kvalitāte (virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu daudzums, paliekošais piesārņojums, ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte); 2) gaisa kvalitāte (limitētās un faktiskās emisijas no katlu mājām rūpniecības u.c. uzņēmumu emisijas avotiem); 3) vides kvalitātes izmaiņas

piesārņotajās un potenciāli piesārņotajās vietās; 4) derīgo izrakteņu (dolomīta u.c.) ieguve (troksnis un putekļu piesārņojums, gruntsūdens līmeņa izmaiņa, bioloģiskā daudzveidība, izmaiņas ainavā, izmaiņas ainavā u.c.); 5) ūdensapgāde (ūdeņu krājumu izmantošanas intensitāte un dzeramā ūdens analīžu rezultāti); 6) notekūdeņu apsaimniekošana (savākto un attīrīto notekūdeņu daudzums, attīrīto notekūdeņu kvalitātes atbilstība normatīvo aktu prasībām, virszemes ūdeņu kvalitāte), 7) atkritumu apsaimniekošana (šķīrto atkritumu daudzums, kopējais radītais un savākto atkritumu daudzums); 8) ĪADT un kultūras pieminekļi un 9) pašvaldības aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas (pašvaldības saistošo noteikumu izstrāde).

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Plānošanas dokumenta un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā. Teritorijas plānojuma 1.0 redakcijas un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 9. augusta līdz 2019. gada 9. septembrim, bet Teritorijas plānojuma 2.0 redakcijas un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 7. novembra līdz 29. novembrim un 2019. gada 21. novembrī tika organizēta sabiedriskās apspriešanas sanāksme Smiltēnē (Smiltēnes novada pašvaldības administratīvajā ēkā). Paziņojums par publiskās apspriešanas termiņiem un iespējām piedalīties apspriešanā, uzsākot publisko apspriešanu, ir ievietots Biroja tīmekļa vietnē www.vpvb.gov.lv, valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvija.lv, Smiltēnes novada tīmekļa vietnē: www.smiltene.lv un *Smiltēnes novada Domes Vēstis*.

Vides pārskatā aprakstīta Teritorijas plānojuma un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaita. Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar VVD Valmieras RVP, DAP administrāciju un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tikusi dota iespēja pilnā mērā izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentu un Vides pārskatu, to rezultāti apkopoti un pievienoti Vides pārskata sadaļā *Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi pielikumā Nr. 11. Institūciju atzinumu apkopojums par teritorijas plānojuma 1.0 redakciju un vides pārskatu*.

Izvērtētā dokumentācija:

Smiltēnes novada teritorijas plānojums un tā Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Aizsargjoslu likuma 37. panta 1. daļas 4. punkts;
2. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” V¹ nodaļa;
3. Likums “*Par zemes dzīlēm*”;
4. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 5. pants;
5. Ūdens apsaimniekošanas likuma 5. pants;
6. Likuma “*Par piesārņojumu*” II, IV, V daļa;
7. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pants;
8. Ministru kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr. 34 “*Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī*”;
9. Ministru kabineta 2002. gada 13. decembra noteikumi Nr. 118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*”;
10. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III, IV, V, VI, VII, VIII daļa;
11. Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1290 “*Noteikumi par gaisa kvalitāti*”;
12. Ministru kabineta 2013. gada 30. maija noteikumu Nr. 240 “*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*” 4. nodaļa, 61. punkts un 62. punkts, 7. nodaļas 146. punkts ;

13. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr. 16 *“Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”*;
14. Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr. 834 *“Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma”*;
15. Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 *“Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”*;
16. Ministru kabineta 2016. gada 5. marta noteikumi Nr. 131 *“Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi”*;
17. Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumi Nr. 692 *“Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”*.

Biroja viedoklis:

Pilnveidojot un īstenojot Smiltenes novada teritorijas plānojumu, ņemami vērā Vides pārskatā izteiktie priekšlikumi, ievērtējot un ņemot vērā šajā atzinumā ietvertos ieteikumus.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pieci prim panta 6. un 7.daļas prasībām Birojs konstatē:

- 1. Smiltenes novada teritorijas plānojuma Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām.**
- 2. Lai konstatētu Smiltenes novada teritorijas plānojuma īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Smiltenes novada pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, divas reizes plānošanas periodā (2026. gadā un 2032. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā.**

Smiltenes novada pašvaldībai atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlētā risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Tāpat jā sagatavo un atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jāpublicē paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Biroja direktora p.i.,

Direktora vietniece

Piesārņojuma novērtēšanas daļas vadītāja (paraksts*)

I.Kramzaka

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu